

ide vissza nem találnék. Így tehát csak rövidesen lehet róla szólanom. *Az igazság ugyanis nem azonos fogalom a joggal. Igaza ugyanis mindenkinek van külön-külön a ltkében, de ezek a külön igazságok rendszeresen beleütköznek a mások igazságába.* A tigrisnek is igaza van a maga szempontjából: *őt az Uristen úgy teremtette, hogy csak másnak az eleven élete árán tud megélni, ennél fogva az ő saját külön igazsága ez!* Ennyiben igaza is van annak a már idézett római megállapításnak, hogy jog az, amire a természet minden állatot kioktatott, a római definíció csak annyiban hibás, hogy *az igazságot a joggal összekonfundálta.* Mert amint láttuk: a jog az egyesek igazságainak egy közös nevezőre emelése, *egy magasabb platformja az igazságnak, melyben ennek a szomszédra káros volta ki van küszöbölve.* A tigris nem eszik tigrist: az ő egyéni igazságát nem fedi a tigristársadalom igazsága. Most már, hogy tudjuk, hogy az igazság nem azonos a joggal, *visszajáról is megmondhatjuk, hogy tehát a jog sem lehet igazságos, éppen mert a közösség igazsága, és mert, mint ilyen, fogalmilag kizárja az egyén külön igazságát.* Igaz, hogy ujabban nagy mozgalmak vannak abban az irányban, hogy a jog igazságos legyen úgy, de ez fogalmilag lehetetlen, mert *a Jogrendnek első következménye az egyéni önzésnek fölládozása.* Lehet, hogy a további fejlődés igazságos jogot is fog hozni, sőt valószínű is, hogy a civilizáció ebben a vonalirányban fog mozogni, de ehhez kettőre van szükség. *Egy: az emberek igazságérzésének jobb irányban való fejlődése. A másik: a civilizációnak kulturává kibontakozása.* Ez azonban a jövő zenéje.

A birói gyakorlat megszervezése.

A perek ijesztő szaporodása és az elintézési hátralékok az igazságszolgáltatásnak olyan idült bajai lettek, amelyeknek a gyógyításánál a jó öreg tüneti kezelés fölmondja a szolgálatot. A bírósági személyzet létszámának a foytonos szaporítása terén például már régen tulmentünk azon a határon, amelyen belül a jó bíró kiválogatásához elegendő emberanyag áll rendelkezésre és már régen több bíró van alkalmazásban, mint amennyit az állam kellően díjazni képes.

A perlekedés mesterséges megnehezítése és a perindítás intézményes akadályozása körül is többet engedtünk meg magunknak, mint amennyit a gazdasági élet az egészséges fejlődés veszélyeztetése nélkül elbir.

A tarthatatlan állapot annak a meglátására kényszerít

bennünket, hogy csak a baj okainak a kiderítésétől és eltávolításától lehet komoly segítséget remélni.

A perek rémséges elszaporodásának, — jól tudjuk — az igazságügyi okokon kívül, főképen gazdasági és ezenkívül politikai, nemkülönben kulturális okai is vannak. A gazdasági, kulturális és politikai okoknak, valamint ezek kiküszöbölésének a kérdésével ezuttal még általánosságban sem foglalkozunk, hanem közvetlenül a törvénykezés terén nézünk szét megoldási mód után.

A jogviták megsokasodásának egyik főoka abban rejlik, hogy a világháború és a forradalmak nyomán gyökeresen megváltozott gazdasági és általában társadalmi viszonyok olyan bonyodalmakat teremtettek, amelyeknek a kibogozására az érvényben levő jogszabályok nem eléggé alkalmasak. A jogalkalmazás terén ekként beállott bizonytalanság és ingadozás a perek tömeges kitermelődését eredményezi. Ezenkívül annyira egészen újszerű jogviszonyok is keletkeztek, amelyeknek a megítélésére az érvényben levő jogszabályok utmutatást egyáltalában nem tartalmaznak és új jogalkotás vált szükségessé, ez a jogalkotás azonban sokáig várat magára és e miatt nem képes a perek áradatát megállítani. Elősegíti még a perek burjánzását az is, hogy a gazdasági viszonyok nagymérvű átalakulásának a folyamata még nem ért véget és ebből az okból a jogalkotás és jogalkalmazás nem tud kellő megállapodottságra szert tenni. A pereket termelő jogbizonytalanságnak tehát ez a korlátja is hiányzik.

Valóban nem nehéz annak a meglátásáig eljutni, hogy a jogalkotás és jogalkalmazás tökéletesítése és meggyorsítása hathatós eszközül szolgálhat a perek számának a csökkentésére. A fejtörés tulajdonképen annál a kérdésnél kezdődik, hogy miképen lehetne ezt a célt megvalósítani? Ha a szabályozatlan jogviszonyok elbírálására a lehető legjobb jogszabályok a lehető leggyorsabban létesülnek és ha a bírói gyakorlat kialakulása nemcsak meggyorsul, hanem alaposabbá is válnék, szűkebb körre szorulna annak a bizonytalanságnak és ingadozásnak a lehetősége, amely a pereknek legjobb termőtalaja.

Ami mindenekelőtt a jogalkotás kérdését illeti, érvényben levő jogszabályaink két főforrásból erednek, nevezetesen a törvényhozásból és a jogalkalmazás szűkebb körén tulterjedő, tehát valósággal jogalkotó bírói gyakorlatból. Abban a tekintetben eltérők lehetnek a vélemények, hogy helyes-e, ha a bírói hatalom a törvényhozás jogkörét is gyakorolja, de ennek az elméleti kérdésnek a tárgyalását ezuttal bátran kikapcsolhatjuk arra a tényleges állapotra való tekintettel, hogy bíróságaink a szó legszorosabb értelmében vett törvényhozói hivatást is betöltöttek. Ezzel a körülménnyel számolni kell és ennél fogva a bírói jogalkotás utjának az egyengetését elhanyagolni még akkor sem volna szabad, ha arra az elvi álláspontra helyezkednénk, hogy a bírói hivatás a jogalkalmazás hatáskörére szorítkozik és a bírónak a törvényhozássba beavatkozni nem szabad. Bíróságaink bölcs mérséklettel bár, de mégis állandóan gyakorolják a jogalkalmazástól élesen

megkülönböztetett jogalkotást. Amidőn a törvényhozás ennek a tudatában néha még a halasztást egyáltalában nem tűrő esetekben sem siet szavát hallatni, ezzel egyenesen fölhatalmazza a bíróságokat a törvény hiányainak a pótlására és hézagainak a kitöltésére, sőt elvárja a bíróságoktól, hogy helyettesítsék. Arra is volt már eset, hogy a Curia amiatt háritotta el magától a teljesülési döntést, mert a kérdés elbírálását törvényhozási föladatnak tartotta és amidőn a törvényhozás bizonyos idő elteltével sem intézkedett, a Curia mégis megalkotta a hiányzó szabályt és ezzel kifejezésre juttatta, hogy megérti a törvényhozás hallgatását.

Akármiképen vélekedünk ezekről a jogi állapotokról, annyi bizonyos, hogy az adott helyzetben elsősorban és főképen a bíróságok volnának képesek a jogalkotást és jogalkalmazást akként tökéletesíteni és meggyorsítani, hogy a perlekedés szükségessége csökkenjen. Ezt a célt a bíróságok leginkább szervezettebb birói gyakorlat útján valósíthatják meg.

A birói gyakorlat előbb-utóbb meg szokta ugyan találni a vitás elvi kérdések helyes megoldásának az útját és ez a megoldás általános megnyugvás eredményezésére is alkalmas, de a jogszabályok kialakulásának ez az útja rendkívül hosszú és évek, sőt néha évtizedek is kellenek ahhoz, hogy a birói gyakorlat a megállapodottság állomásához eljusson, ezalatt a hosszú idő alatt pedig, különösen válságos korszakokban, semmi gátja nincsen a jogbizonytalanságból származó perek áradatának. Amíg az egyes jogviták elszigetelt elbírálásából kiinduló szálak véletlenül valahogy összefutnak és összefüggésük szemlélhetővé, egyuttal jelentőségük megítélhetővé válik, az indukció folyamatának rendszertelensége és lassúsága folytán a jogi és különösen a gazdasági életnek sok értéke megy veszendőbe, mert a lépten-nyomon fölmerülő jogviták a forgalmat bénítják és ez a megkötöttség nem kedvez a produktivitásnak.

A birói karnak az a szellemi tevékenysége, amely vég-eredményképen az ugynevezett birói gyakorlat kialakulásához vezet, megfelelő rendszer és szervezethez hiányában nemcsak késedelmesen érvényesül, hanem a kellő intenzivitást is nélkülözi. Minthogy pedig a birói karnak ezt a szellemi tevékenységét igen sok kérdés tekintetében semmi sem pótolja, kétségtelen, hogy a birói állásfoglalás rendszerességének a kiépítése és a birói gyakorlat terén működő szellemi erők megszervezése a birói jogalkotás intenzívitása és gyorsasága szempontjából nem volna háládatlan feladat.

A birói jogalkotás útja a szerte-szét, természetesen rendszertelenül fölmerülő perek elszigetelt elbírálásának hosszú és viszontagságos pályáján vezet keresztül és csak a Pp. életbeléptetéséről szóló törvényben szabályozott döntvényalkotás stádiumában kerül sor a vitás elvi kérdéseknek a konkrét jogesetektől elvont tárgyalására és szabályozására, tehát tulajdonképen csak ezt a perenkívüli eljárást lehet a szó szoros értelmében vett jogalkotásnak nevezni. A perenkívüli eljárás e körének a megfelelő kibővítésével meg lehetne rövidíteni a

pótolhatatlan bírói jogalkotás útját és a bírói jogalkotásban megnyilvánuló szellemi erők megszervezésével intenzívebbé válnék a nélkülözhetetlen bírói jogalkotás.

Sem elvi, sem gyakorlati akadálya nincsen annak, hogy a bírói kar vitás kérdésekben a konkrét jogesetek elbírálása előtt és ettől függetlenül állást foglalhasson és hogy ez az állásfoglalás azután, természetesen szabályszerű visszavonásig, az ügyek elbírálásánál kötelező, vagy legalábbis irányadó lehessen. A döntvényalkotás ez idő szerint is, bár szűkebb keretben, de az elbírálás alá kerülő jogesetekről elvontan történik és nemcsak a már elbírálás alatt álló, hanem az ezután fölmerülő perek elbírálására is kihat, tehát mindenképen a törvény erejét reprezentálja és nem szorítkozik a bírói ítélkezés szűkebb körére.

A bírói kar különben is megérezte már annak a szükségességét, hogy a döntvényalkotás köre kiszélesíttessék és a gyakorlatban hozzálátott a törvény ebbeli hiányának a pótlásához. Nem sokszor ugyan, de mégis előfordult már, hogy némely bírói testület vitás elvi kérdések tekintetében előzetesen állásfoglalt és ezzel a bírói gyakorlatot megnyugtatóan alátámasztotta és kifejlődésének az útját megrövidítette, ezenkívül az állásfoglalás publikálásával egyrészt csökkentette a perindítás szükségességét, másrészt pedig ez a bírói állásfoglalás tért nyit a kérdés nyilvános megvitatására és ekkéni az esetleges tévedések gyorsabb kiküszöbölésére.

A jogászközvélemény egyáltalában nem emelt elvi kifogást a bírói állásfoglalás e módja ellen és ezzel annak az álláspontnak adott kifejezést, hogy nem idegenkedik a döntvényalkotás körének a kiszélesítésétől. A döntvényalkotásra vonatkozó törvény novelláris kiegészítése nélkül is módjában áll a bírói karnak a konkrét jogviták elbírálásától függetlenül, vitás elvi kérdésekben peren kívül, testületileg állást foglalni és ezzel az iránymutatással a jogbizonytalanságot, valamint a bírói gyakorlat ingadozását csökkenteni. A bíróságok főnökei általában és különösen azok, akik a felsőbb bíróságok vagy felsőbb bírósági tanácsok élén állanak, nem lépik túl hatáskörüket és nem kerülnek összeütközésbe hivatali kötelességükkel, ha a jogviták fölmerülését állandóan éber figyelemmel kísérik és valahányszor szükségesnek mutatkozik, testületi tanácskozásról gondoskodnak.

A testületi eszmecserék mindenesetre megkönnyítik a vitás elvi kérdések tisztázását és nemcsak meggyorsítják, hanem meg is javíthatják a bírói gyakorlat leszűrődésének a folyamatát. A testületi eszmecserék szervezésének és rendszerítésének a hiánya okozza főképen, hogy a bírói gyakorlat többnyire megtalálja ugyan a vitás és szabályozatlan elvi kérdések helyes megoldásának az útját, de ez az eredmény még a legegésőbb kérdések tekintetében is rendszerint olyan kétsédelmesen következik be, hogy emiatt egyeseknek és a közgazdaságnak károsodása kikerülhetetlen. A bírói szellemben rejlő értékek kitermelése szervezetség és rendszeres működtetés mellett eredményesebbé válhat.

A testületi eszmecserék rendszeresítése és megszervezése amiatt is szükséges, mert a társasbírói rendszer leépítése folytán a bírói ítélkezés a tanácskozásban rejlő garanciális tényezőt az elsőfoku eljárásban egészen nélkülözi, a felsőbb bírósági szervezetben pedig az szűkebb körre szorul és ennél fogva valahogy annak a pótlásáról kell gondoskodni, de csak azzal az óvatossággal, hogy a társasbírói rendszer leépítésének az előnyei veszendőbe ne menjenek. Jól tudjuk, hogy az eljárás gyorsasága a jó igazságszolgáltatásnak nélkülözhetetlen kelléke, s hogy ebben a tekintetben a társasbírói eljárás az egyesbíróival nem versenyezhet. Az is kétségtelen, hogy a társasbírói rendszer fönntartása elviselhetetlen közterhekkel jár és hogy a társasbíráskodás előnyei megsemmisülnek akkor, ha több bírót kell alkalmazni, mint amennyi jó bírónak való emberanyag rendelkezésre áll. A bírói létszámnak nem jó bírákkal való szaporítása igazán nem érdemli meg az áldozatot. Arra kell módot keresni, hogy a társasbírói rendszer leépítéséből származó előnyök kockáztatása nélkül a társasbíráskodásnak egyedül fényoldalai értékesíthessenek. Ez a cél a testületi eszmecserék rendszeresítésével és megszervezésével megvalósítható.

A társult erők igénybevételével a legnagyobb mértékben takarékoskodni kell ugyan, de minthogy ezeknek az alkalmazása teljesen csak az igazságszolgáltatás színvonalának a rovására mellőzhető, ennél fogva a társas erők bekapcsolódásának csak akkor lehet helye, ha a bekapcsolódástól hatványozott produktivitás várható. Az nemcsak lehetetlen, de nincs is rá szükség, sőt fölösleges, hogy minden ügyben és minden alkalommal a bírói tárgyalások és ítélelhozatalok társas erők közreműködésével történjenek.

A társasbírói erőknek a konkrét jogesetek tárgyalásánál és elbírálásánál az elsőfolyamodású eljárásban való igénybevételéről le kell mondanunk, mert az ezzel járó anyagi terheket az állam nem győzi és nem is képes annyi bírót előteremteni, mint amennyire ennek a földatkörnek a kielégítő betöltése céljából szükség van. Különben is a társasbíráskodás körében az erőpazarlás kikerülhetetlen, mert akárhány perben és az eljárás akárhány szakában a társas erők jelenléte és közreműködése teljesen fölösleges, de azt lehetetlen előre pontosan megállapítani, hogy mely ügyekben és az eljárás mely szakában produktív vagy meddő a társasbírói működés és ennél fogva lehetetlen a peres eljárásból a társasbírói működés fölösleges részét kiküszöbölni és az erőpazarlást kikerülni.

Az egyes perbeli jogesetek tárgyalásának és elbírálásának az útja nem alkalmas a társasbírói erők értékesítésére, mert ezen az úton az erők összetételében rejlő érték aránytalanul csekélyebb mértékben érvényesül, mint amilyen áldozatot igényel az intézmény fönntartása. Nem az egyes konkrét jogesetek tárgyalása és elbírálása útján, vagyis nem elaprózottan kell az erők összetételében rejlő értéket az általános bírói gyakorlat javára hasznosítani, mert ha ezeket az erőket

a vitás elvi kérdéseknek a konkrét jogesetektől elvont, általános elbírálására összpontosítjuk, ezzel az erőösszetétel eredménye egyenletesebben, hamarabb és intenzívebben érezeti hatását az egyes jogesetek elbírálásában. A vitás elvi kérdéseknek a konkrét jogesetektől elvont, általános elbírálására fordított erőösszetétel automatic, vagyis ennek az erő kifejtésének a megisméltése nélkül is kihat az egyes ügyek elbírálására.

A bíróságok vezetői saját hatáskörükben, újabb törvény nélkül is, elősegíthetnék a döntvényalkotás útjának a kiszélesítését és kiépítését a testületi eszmecserék rendszeresítésével és megszervezésével. Ezek az eszmecserék nemcsak a tömegesen fölmerülő vitás elvi kérdések tudományos megvitatása és a helyes megoldás irányának a kijelölése útján tehetnének szolgálatot, hanem egyes konkrét esetekben is, amidőn az egyesbíró tanácstalanul áll a reá váró valamely nehéz föladat előtt és támogatásra szorul. Ilymódon a társasbírói rendszer leépítésének a hátrányai lényegesen csökkennének, mert a bíró a magárahagyatottságból, valahányszor ez kivételesen veszedelmessé válik, könnyű szerrel kimenthető.

Hivatalvezetői és fölügyeleti uton is elég hatékonyan lehetne ugyan a vitás elvi kérdések tisztázását elősegíteni és a jogbizonytalanságot csökkenteni, de ez az eredmény nem elégséges a nagy cél megvalósítására és ennél fogva törvény útján kell intézményes biztosítékokról gondoskodni.

A döntvényalkotásra vonatkozó eljárásnak kiszélesítése útján a perek csökkentése olyan törvény alkotásával volna lehetséges, amely törvény a bírói gyakorlat alkotására hivatott szellemi erőket már a kiindulási pontnál, ahol legnehezebb a föladat, megszervezné, működésüket a cél irányában összpontosítaná és eljárásukat rendszerbe foglalná. A bírói gyakorlat az egész bírói kar működésének a leszűrt eredménye, de a leszűrődés folyamata az utak kellő egyenetlenségének a hiányában és az erők szétforgácsolódása folytán lassu és bizonytalan. A bírói kar egyetemes működésében rejlő erőt a vitás elvi kérdések eldöntésének már a kiindulási pontjánál sem szabad nélkülözni és ennél fogva a bírói gyakorlat kialakulásának már a kezdeténél is biztosítékokra van szüksége abban a tekintetben, hogy egyrészt a bírói kar bármely tagja, tehát az elsőfolyamodású bíró éppen úgy, mint az, aki a legfelsőbb bíróság székében ül, véleményét nyilváníthatson és ekként a bírói gyakorlat kialakulásához tehetségével hozzájárulhasson, másrészt pedig arról kell gondoskodni, hogy a szellemi erők összetételében rejlő értékek a testületi eszmecserék és állásfoglalások útján nyomban a vitás elvi kérdés fölmerülésekor, az egyes konkrét jogesetek elbírálása előtt és attól függetlenül is, hasznosíthatók legyenek.

A testületi állásfoglalás, amely a konkrét jogesetektől elvontan és a jogerős bírói ítéletek keletkezését megelőzően tisztázza a vitás elvi kérdéseket és kijelöli a bírói gyakorlat helyes irányát, hiányos volna, ha a testületi állásfoglalás az érdekelt jogkereső közönség jogi képviselőjére hivatott ügyvédi kar meghallgatása nélkül létesülne. Nincsen annak semmi

akadály, hogy a testületi állásfoglalás előtt az ügyvédi kar tagjai akár testületileg, akár egyéneként, a vitás kérdéshez hozzászólhassanak és az ügyvédség nélkülözhetetlen meghallgatása az eljárási szabályokban biztosítható.

A vitás elvi kérdéseknek az ügyvédi kar meghallgatásával, a konkrét jogesetektől elvont tárgyalásától és testületi elbírálásától, több irányban lehet jótékony eredményt várni. Ennek a perenkivüli eljárásnak a rendszeresítése és az eljárás keretében a közreműködésre hivatott szellemi erők megszervezése mindenekelőtt kiaknázná a bírói gyakorlat javára az erők összeféltében rejlő értékeket és ezenkívül szűkebb térré szorítaná azt a bátran közveszélyesnek nevezhető állapotot, amely szerint a bírói gyakorlat csak hosszas tapogatódzás és kísérletezés után, romokon keresztül képes a megnyugtató megállapodottságig eljutni. A peres eljárástól elkülönített és azt többnyire megelőző testületi állásfoglalás lényegesen csökkentené annak a szükségességét, hogy a bíró az egyes perekben külön-külön, tehát erőpazarlással végezze az uttörés nehéz munkáját, még pedig kellő támogatás hiányában tanácstalanul és e szerint csak fogyatékos sikerrel. A vitás elvi kérdéseknek az erők összpontosítása után perenkivüli való elbírálása hamarabb és biztosabban juttathatja a bírói gyakorlatot a megnyugtató megállapodottságig és ezzel elejét veszi a jogbizonytalanságból eredő perek felbujzásának.

A döntvényalkotásra vonatkozó perenkivüli eljárás hatásainak a kiszélesítése a perek számának a csökkentésén kívül azzal az eredménnyel is járna, hogy fokozná a bírói működés minőségbeli produktivitását és lehetővé tenné az érvényben levő jogorvoslati rendszer szertelenségeinek a kiküszöbölését és azt a nagyfontosságú célt is szolgálná, hogy a bírói létszám apasztható és a bírói kar jobban megválogatható legyen.

Az érvényben levő fellebbviteli rendszer tökéletlenségét csak a megszokottság takarja el némiképpen szemünk előtt. A jog alapelvei szempontjából sajnálatos mindenekelőtt az a tény, amely szerint harmadfokú fellebbvitelnek csak kivételesen, tehát mondhatni: csak kiváltsággéppen van helye és ezenkívül az a további kivétel és kiváltság áll fenn, hogy a harmadfokú fellebbvitel nem mindig kerül a legfelsőbb bíróság elé, hanem néha a feleknek kisebb tekintélyű bíróság döntésével kell beérniök. A harmadfokú fellebbvitelnek ez a rendszere az igazságszolgáltatás általános érdeke szempontjából csak a jogalkotás és jogegység céljait szolgálja és csak ezeknek a céloknak a keretében tekinthető igazoltnak, de azokon túl nincs létjogosultsága. Minthogy pedig ez a cél perenkivüli eljárás után kisebb apparátussal, kevesebb költséggel, csekélyebb fáradsággal és mégis intenzívebben megvalósítható, ennél fogva a legfelsőbb bíróságot fel kell szabadítani a konkrét jogesetek elbírálásának az aprólékos munkájától és működését a jogalkotás és jogegység általános és nagyszabású feladatkörének a betöltésére kell összpontosítani.

A döntvényalkotásra vonatkozó perenkivüli eljárás kibővítésére vonatkozó törvényt annak a célnak a szem előtt tartásával kellene megalkotni, hogy egyrészt a társas erők csak

valódi szükség esetében mozgósíttassanak és az erők összpontosítása a valódi szükség mértékén túl igénybe vehető ne legyen, másrészt pedig a felmerülő szükséghez képest az erőösszetétel fokozásának ne legyenek akadályai.

Főbb vonásokban és vázlatosan a következő szabályok volnának ajánlatosak:

Azokban a vitás elvi kérdésekben, amelyekre nézve az 1912 : LIV. t. c. 78. §-ában körülírt hivatalos döntvénygyűjtemény döntést nem tartalmaz, az a bíróság, amelynél a vita felmerül, az illető ügyek elbírálása előtt is és azoktól függetlenül, teljes ülésben állást foglalhat és ez az állásfoglalás, jogerőre emelkedése után, szabályszerű hatályon kívül helyezéséig, az ügyek elbírálásánál irányadó.

A teljes ülést a bíróság vezetője hívja össze akkor, ha azt szükségesnek találja. A bíróság tagjai többségének a kívánságára, vagy az illetékes felülvizelési hatóság utasítására a bíróság vezetője a teljes ülést összehívni köteles.

A teljes ülési állásfoglalás előtt módot és alkalmat kell adni a bíróság területén működő ügyvédi kar tagjainak, hogy írásban és a teljes ülési értekezleten szóval is a kérdéshez hozzászólhassanak.

A teljes ülési állásfoglalást az illetékes fellebbviteli bíróság ugyancsak teljes ülésben felülbírálja abban az esetben, ha az eljárt bíróság tagjainak legalább egyharmadrésze különvéleményt jelent be, vagy ha az eljárt bíróság területén működő ügyvédi kar tagjainak legalább egyharmadrésze fellebbezést terjeszt elő.

A fellebbviteli bíróság döntés előtt módot nyújt a területén működő egész birói és ügyvédi karnak arra, hogy a kérdéshez akár egyénekenként, akár testületileg hozzászólhassanak. Azonos feltételek mellett további fellebbvitelnek van helye a felülvizsgálati bírósághoz.

Azokat a teljes ülési határozatokat, amelyek jogerőre emelkednek anélkül, hogy az eldöntött vitás kérdés tárgyában a Curia döntésére került volna sor, közölni kell az összes bíróságokkal, és ha e közlések nyomán kiderül, hogy ellentétes teljes ülési állásfoglalások léteznek, a Curia jogegységi tanácsának az eljárását haladéktalanul folyamatba kell tenni.

Ennek az eljárásnak a keretében keletkezett curiai állásfoglalás a bíróságokra éppen olyan kötelező, mint a hivatalos összeállításban foglalt többi döntvényé.

A bíróságok a velük közölt teljes ülési állásfoglalástól az ügyek elbírálásánál csak abban az esetben térhetnek el, ha előbb az e végből a saját területükön folyamatba teendő teljes ülési eljárás útján más álláspont jut jogerősen érvényre.

Alföldy Ede,
ny. ítélőtáblai tanácselnök, ügyvéd.